

การจัดการความรู้การทอผ้าขึ้นน้ำอ่าง จังหวัดอุดรดิตถ์
โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
Knowledge Management of Phasin (Tube Skirt)
Nam Ang Weaving, Uttaradit Province
by Participation of Communities for
Sustainable Development

ดวงรักษ์ จันแตง¹

Doungrak Chantang

¹ นักวิจัยปฏิบัติการ, สถาบันไทยคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Operational researcher, Thai Khadi Research
Institute, Thammasat University
(E-mail: doungrakc@gmail.com)

Received: 31/03/2022 Revised: 19/05/2022 Accepted: 23/05/2022

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการรวบรวมความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการจัดการความรู้การทอผ้าของชุมชนน้ำอ่าง จังหวัดอุดรธานี และ การมีส่วนร่วมของชุมชนน้ำอ่าง จังหวัดอุดรธานีในการทอผ้าขึ้นน้ำอ่างและการจัดการเครือข่ายเพื่อสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มกับช่างทอผ้า การสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยการใช้คำถามแบบกึ่งมีโครงสร้างจากนายก อบต.น้ำอ่าง และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ เช่น หนังสือ งานวิจัย บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ผลการศึกษา พบว่า การรวบรวมความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการจัดการความรู้ของชุมชน ประกอบด้วย (1) การค้นหาความรู้ คือ ความรู้ในการทอผ้าขึ้นตีนจก (2) การจัดเก็บองค์ความรู้ คือ การจัดเก็บความรู้ที่ฝังลึกจากช่างทอผ้าโดยองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ่าง รวบรวมและจัดเก็บความรู้ที่เป็นลายลักษณ์อักษร (3) การถ่ายทอดองค์ความรู้ คือ การถ่ายทอดจากช่างทอผ้าสู่คนรุ่นต่อไปด้วยการให้นักเรียนโรงเรียนน้ำอ่างมาศึกษาวิธีการทอผ้า และ (4) การประยุกต์ใช้ความรู้ คือ การใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ การจัดเก็บองค์ความรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาประกอบการตัดสินใจเพื่อให้งานดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การใช้สีย้อมจากธรรมชาติ เป็นต้น สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเครือข่ายเพื่อสร้างความยั่งยืนนั้น ชุมชนมีการจัดตั้งเครือข่ายการทอผ้า การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน รวมทั้งการสร้างตลาดขายสินค้าอันนำไปสู่การสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชน

คำสำคัญ: การจัดการความรู้, มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม, การมีส่วนร่วมของชุมชน, การทอผ้าขึ้นน้ำอ่าง, อุดรธานี

Abstract

This research studied collecting knowledge of intangible cultural heritage and weaving knowledge management of Nam Ang community

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

Uttaradit, and participation of the Nam Ang community Uttaradit in weaving phasin (tube skirt) network management to create sustainable development. Qualitative research was done with data collected from in-depth interviews with weavers in focus groups using semi-structured questions from the Prime Minister of Nam Ang Subdistrict Administrative Organization (NASAO). Additional data was collected from books, research papers, and related academic articles. Results were that intangible cultural heritage and community knowledge management knowledge collection consisted of 1) searching for Sin Tin Jok cloth weaving skill; 2) knowledge storage pertained to deep-seated weaving knowledge accumulated by the NASAO and recorded in writing; 3) knowledge transfer to subsequent generations of weavers permitted Nam Ang School students to learn weaving; and 4) knowledge application was used by the skill corpus; storing and exchanging knowledge; and improving operational efficiency, such as in using natural dyes. For community participation in creating network sustainability, a weaving network and community learning center were established as well as a market for selling products, producing sustainable community income.

Keywords: Intellectual Cultural Heritage, Knowledge Management, Community Network, Phasin Nam Ang.

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยตามหลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ยึด “หลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกัน และการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ สร้างโอกาสและมีที่ยืนให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิตที่ดี มีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศก็เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ และมีเสถียรภาพ การกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559)

ชุมชนน้ำอ่าง จังหวัดอุดรธานี นำหลักการ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาชุมชนด้วยการใช้องค์ความรู้จากงานฝีมือดั้งเดิม คือ การทอผ้าขึ้นดินจกที่ถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะของชาวไทยวน มาเป็นพื้นฐานในการสร้างงาน สร้างอาชีพทอผ้าขึ้น รวมทั้งผลิตภัณฑ์อื่นๆ ให้ตรงกับความต้องการของตลาดและสร้างรายได้หลักให้กับครอบครัวและคนในชุมชน เพื่อให้สตรีที่ว่างจากการทำงานมีอาชีพเสริม มีการตกลงรวมหุ้นกัน คนละ 1,000 บาท เป็นจำนวนเงิน 5,000 บาท เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่ม การดำเนินการของกลุ่มเน้นให้สมาชิกมีความรัก ความสามัคคี ผลิผลที่ได้จากการทำงานมีการแบ่งปันอย่างยุติธรรม สนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มมีการออมเงินกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต คนละประมาณ 500-1,000 บาท เป็นประจำทุกเดือน กลุ่มมีรายได้ต่อปีเฉลี่ย 250,000 บาท และมีการเชื่อมโยงกับ กลุ่มช่างทอผ้าในพื้นที่เดียวกัน (ข่าว 77 จังหวัดไทยนิวส์, 2562) จากความเชื่อมโยงองค์ความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมการทอผ้าของกลุ่มทอผ้าต่างๆ ในตำบลน้ำอ่างผสานความร่วมมือของภาครัฐจนสามารถจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้การทอผ้าของตำบลน้ำอ่างให้กับผู้ที่สนใจสามารถเข้าศึกษาเรียนรู้ อันเป็นเหตุให้ต้องมีการศึกษาว่า ชุมชนน้ำอ่างรวบรวมความรู้มรดกภูมิปัญญาทาง

วัฒนธรรมและการจัดการความรู้การทอผ้าของชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชนน้ำอ่าง จังหวัดอุดรธานีในการทอผ้าขึ้นน้ำอ่างและการจัดการเครือข่ายเพื่อสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างไร เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาสู่การเป็นต้นแบบของกลุ่มทอผ้าต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

- 1) ศึกษาการรวบรวมความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการจัดการความรู้การทอผ้าของชุมชนน้ำอ่าง จังหวัดอุดรธานี
- 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนน้ำอ่าง จังหวัดอุดรธานีในการทอผ้าขึ้นน้ำอ่างและการจัดการเครือข่ายเพื่อสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้บทความนี้ประกอบการกำหนดแนวทางรวบรวมความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการจัดการความรู้การทอผ้าของชุมชน
- 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้บทความนี้ประกอบการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและการจัดการเครือข่ายเพื่อสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา กำหนดกรอบเนื้อหาการศึกษาที่สำคัญ เช่น ศึกษาถึงบริบท สภาพปัจจุบัน การรวบรวมความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม การจัดการความรู้การทอผ้าของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน และการจัดการเครือข่ายเพื่อสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนของกลุ่มทอผ้าขึ้นน้ำอ่าง ตำบลน้ำอ่าง อำเภอรัตนวาปี จังหวัดอุดรธานี

ขอบเขตเชิงพื้นที่ กำหนดกรอบพื้นที่ใน 10 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเหนือใหญ่ หมู่ที่ 2 บ้านหลวงปายาง หมู่ที่ 3 บ้านเหล่า หมู่ที่ 4 บ้านค้อกลาง หมู่ที่ 5

บ้านไร่ หมู่ที่ 6 บ้านท่าดินขาว หมู่ที่ 7 บ้านไผ่มงคล หมู่ที่ 8 บ้านไร่น้อย หมู่ที่ 9 บ้านนา และหมู่ที่ 10 บ้านเนินสวรรค์ของตำบลน้ำอ่าง ของตำบลน้ำอ่าง อำเภอ ตรอน จังหวัดอุดรธานี

ขอบเขตด้านเวลาศึกษา ช่วงเวลาที่ทำการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเดือนธันวาคม 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ผู้ศึกษาทำการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ต่างๆ ดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยการใช้คำถามแบบกึ่งมีโครงสร้าง จากกลุ่มทอผ้าในพื้นที่ตำบลน้ำอ่าง อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี กลุ่มบุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้า ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนในชุมชน และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2) ข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลเอกสารต่างๆ เช่น หนังสือ งานวิจัย บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ประชากรเป้าหมาย คือ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้า ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนในชุมชน การเลือกกลุ่มเป้าหมายใช้การสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็นด้วยหลักการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมอย่างครบถ้วน และครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งเป็นกลุ่มช่างทอผ้า จำนวน 8 ท่าน และผู้นำชุมชน คือ นายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลน้ำอ่าง จำนวน 1 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยการใช้คำถามแบบกึ่งมีโครงสร้างสัมภาษณ์นายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ่าง และแบบสนทนากลุ่ม ด้วยการใช้คำถามแบบกึ่งมีโครงสร้าง สนทนากับกลุ่มช่างทอผ้า

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยจำแนกข้อมูล เป็น 2 ประเภท คือ การจำแนกข้อมูลในระดับจุลภาค ด้วยการจำแนกคำหลักเพื่อ

จัดกลุ่มคำ และการจำแนกข้อมูลในระดับมหภาค คือ การวิเคราะห์เหตุการณ์โดย การยึดกรอบของเหตุการณ์ ได้แก่

- 1) การกระทำ คือ พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มทอผ้าและชุมชนที่มีส่วน ร่วมในการรวบรวมความรู้และการจัดการความรู้
- 2) กิจกรรม คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมความรู้และการจัดการ ความรู้โดยชุมชนมีส่วนร่วม
- 3) ความหมาย คือ การให้ความหมายต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้น เช่น การถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น
- 4) การมีส่วนร่วมในกิจกรรม คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มทอผ้า ที่มีต่อกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน
- 5) ความสัมพันธ์ คือ ความเชื่อมโยงกันระหว่างการรวบรวมความรู้ การจัดการความรู้ และการสร้างเครือข่ายความรู้ของช่างทอผ้าในชุมชนน้ำอ่าง
- 6) สถานการณ์หรือสภาพการณ์ คือ สถานการณ์หรือสภาพการณ์ที่การ กระทำหรือกิจกรรมที่กำลังศึกษาอยู่ในชุมชนที่กำหนดไว้

จากนั้นนำผลการวิจัยที่ได้จากวิเคราะห์มาสังเคราะห์เพื่อตีความข้อมูล ทั้งหมดแล้วจึงนำเสนอผลงานวิจัยโดยการสรุปผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ทั้งหมดในรูปแบบการพรรณนาความในประเด็นที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์การศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. ศึกษาการรวบรวมความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ การจัดการความรู้การทอผ้าของชุมชนน้ำอ่าง จังหวัดอุดรดิตถ์

การรวบรวมความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนน้ำอ่าง จังหวัดอุดรดิตถ์ ข้อค้นพบในพื้นที่ศึกษา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ่าง มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อให้กลุ่มผ้าทอต่างๆ ได้เข้ามาศึกษา รวมทั้งยังมีการ รวบรวมข้อมูลลายผ้าทอ กรรมวิธีการทออย่างเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นแหล่ง ข้อมูลของชุมชน

“ตำบลน้ำอ่างเรามีศูนย์การเรียนรู้ให้กลุ่มไปศึกษา เรามีร้านขายผ้า เช่น ดวมกลผ้าทอ ช่อเอื้องผ้าทอ พิมพ์ใจผ้าทอ จิรนนท์ผ้าทอ และอื่นๆ ชาวบ้านที่ทอผ้าเสร็จ เขาก็จะไปฝากตรงนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นผ้าขึ้นตีนจก ที่เรียกว่า จกชนเม่น ออกมาเป็นลายหงส์ ลายดอกผักแว่น ลายส่วนใหญ่มาจากภูมิปัญญาชาวบ้าน จากสิ่งรอบตัวที่พบ เช่น ลายกระเบื้อง จากที่เห็นในวัดที่นิยมปูกระเบื้อง เพราะคนน้ำอ่างมีบ้านไม้ไผ่ ไม่นิยมปูกระเบื้อง ส่วนลายผ้าเป็นสิ่งที่ต้องศึกษา ค้นคว้าเพราะเป็นอัตลักษณ์ของชาวน้ำอ่าง องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ่างเองก็จัดทำหนังสือรวบรวมลายผ้า วิธีการทอผ้าที่เป็นของชาวน้ำอ่างไว้ ความรู้ที่เราได้มาจากช่างทอของเราเองเอาไว้ให้คนรุ่นหลังศึกษา” (สัมภาษณ์ดำเนินการรวบรวมความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม, 2562)

การจัดการความรู้การทอผ้าของชุมชนน้ำอ่าง จังหวัดอุดรดิตถ์ ข้อค้นพบในพื้นที่ศึกษา พบว่า การจัดการความรู้การทอผ้าของชุมชนน้ำอ่าง จังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย

- การค้นหาความรู้ คือ ความรู้ในการทอผ้าขึ้นตีนจกต้องทราบ ได้แก่ วัตถุดิบในการทอผ้า เช่น ไหม ผ้าย การคัดเลือกและการซื้อวัตถุดิบจากพ่อค้าคนกลาง อุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้า วิธีการใช้งาน คือ กี่ หลอดด้าย เข็ม ไม้หลาบ การย้อมสี ซึ่งช่างทอจะย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ ได้แก่ ใบไม้ เปลือกไม้ เป็นต้น การสับไหม สับฝ้าย การรวนเส้นไหม การรวนเส้นฝ้าย การสับไหม การสับฝ้าย การทอ ลวดลายจากการจกมือ การจกชนเม่น การสวมเขา ลายที่ใช้ เช่น ลายหงส์เชียงแสน ลายหงส์ใหญ่ ลายหงส์เล็ก ขอกระเบื้อง เป็นต้น

“นี่คือ ลายโบราณดั้งเดิม เป็นลายของน้ำอ่าง ถ้าใส่ไหมเยอะลายผ้าก็จะนูนขึ้นมา เส้นไหมจะใหญ่ขึ้น หนา แน่น บางทีก็ไม่วาดลายแต่มีสีอื่นปน อันนี้ทำแบบสวดไหม 2 สี ถ้าผ้าแบบนี้ใช้เวลา 4 วัน งานทอผ้าทำได้เรื่อยๆ แต่ดีตรงที่เราได้อยู่บ้าน การทอผ้าแต่ละลายก็จะมีชื่อของมันของน้ำอ่างแตกต่างจากที่อื่นตรงลายผ้า” (บัวผา กำเงิน, 2562ค)

รวมทั้งวิธีการต่อเส้นด้ายด้วยการผูก และการเย็บผ้าด้วยมือเพื่อประกอบ ผืนผ้าชิ้น ได้แก่ เหวชิ้น ตัวชิ้น และตีนชิ้น

“ใช้จักรเย็บมันไม่สวย ต้องใช้มือเย็บมันจะสวยกว่า ถ้าเย็บท่อนเดียว เช่น เหวเย็บติดกับตัวชิ้น วันเดียวก็เสร็จ เวลาเย็บต้องมีความละเอียด เพราะต้องเย็บให้ ชิดกัน ถ้าไม่ติดกันมันจะไม่สวย คนเย็บไม่เป็นก็จะไม่สวย” (ศรีทัด สีทอง, 2562ก)

■ การจัดเก็บองค์ความรู้ คือ การจัดเก็บความรู้ที่ฝังลึกจากช่างทอผ้า มีการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร และการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ แบบเป็นลายลักษณ์อักษรโดยองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ่าง รวบรวมและจัดเก็บ ความรู้นั้น

การจัดเก็บองค์ความรู้เหล่านี้ทั้งแบบที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร “อย่างพวก ลายผ้านี้เราก็ไม่ได้จดไว้หรอก แต่เราทอตัวอย่างลายผ้าเก็บไว้แบบนี้ เป็นตัวอย่างไว้ดู อยากจะทอผ้าลายไหนเราก็ไปหยิบตัวอย่างที่ทอไว้มาดู ” (บัวผา กำเงิน, 2562ก)

การจัดเก็บองค์ความรู้ที่แบบเป็นลายลักษณ์อักษร “องค์การบริหารส่วน ตำบลน้ำอ่างก็จัดทำหนังสือรวบรวมลายผ้า วิธีการทอผ้าที่เป็นของชาวบ้านน้ำอ่างไว้ ความรู้ที่เราได้มาจากช่างทอของเราเองเอาไว้ให้คนรุ่นหลังศึกษา” (บัวผา กำเงิน, 2562ก)

■ การถ่ายทอดองค์ความรู้ คือ การถ่ายทอดจากช่างทอผ้าสู่คนรุ่นต่อไป ด้วยการให้นักเรียนโรงเรียนน้ำอ่างมาศึกษาวิธีการทอผ้า

“ถ้าจะเรียนรู้เรื่องการทอผ้าเริ่มจากตรงนี้ได้ แต่ถ้าจะเริ่มทอผ้า ต้องหา เหยียบที่เหยียบถึง อายุ 13-14 ปี นี่ก็เริ่มได้แล้ว เด็กปัจจุบันถ้าเขาสนใจก็มาเรียนได้ อย่างหลานแม่บัวผา ก็ทอและเย็บถุงย่ามขายได้ ปิดเทอมหลานเขาก็มาทอผ้า เพราะ เขาเห็นยายทำ เด็กเริ่มหัดทอผ้าก็จะให้หัดทอหน้าหมอนก่อน คือ เมื่อก่อนลูกสาว ต้องทอผ้าเป็น แต่เดี๋ยวนี้นี้ไม่ได้บังคับ เด็กคนไหนอยากเรียนก็มาบอกได้ เราก็สอน ให้ถ้าเขาอยากทำ ส่วนใหญ่ก็เป็นลูกหลานเรานี้แหละ” (ศรีทัด สีทอง, 2562ข)

■ การประยุกต์ใช้ความรู้ คือ การใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ การจัด เก็บองค์ความรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาประกอบการตัดสินใจเพื่อให้การดำเนิน งานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การใช้สื้อมจากธรรมชาติ เป็นต้น

“การย้อมสีผ้าด้วยสีธรรมชาติให้สีไม่ตก สีติดผ้าได้นานขึ้น เมื่อก่อนเราทอผ้าเป็นงานเสริม แต่เดี๋ยวนี้งานทอผ้า คือ งานหลักของเรา เมื่อก่อนทอผ้าเอาไว้แต่งเองเพราะทุกคนถนัดทอผ้ากันเป็นหมด เดิวนี้อีกทอขาย เพราะว่า ขายได้ คนหนุ่มสาวก็มีมาทอผ้ามากขึ้น จุดเริ่มต้นที่รู้ว่า ทอผ้าขายได้ คือ มีคนมาซื้อที่ชุมชน” (บัวผา กำเงิน, 2562ข)

สามารถสรุปการรวบรวมความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการจัดการความรู้การทอผ้าของชุมชนน้ำอ่าง จังหวัดอุดรธานีได้ว่า ความรู้ ความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมการทอผ้าของชุมชนน้ำอ่าง จังหวัดอุดรธานีนั้น เป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวบุคคลที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น จากยายสู่แม่ จากแม่สู่ลูก การรวบรวมความรู้นี้ จึงต้องค้นหาความรู้และรวบรวมความรู้จากคำบอกเล่า ประสบการณ์ กลวิธีในการทอผ้าขึ้นจากช่างทอแต่ละท่าน จากนั้นจึงการจัดเก็บองค์ความรู้ เช่น ลวดลายผ้าต่างๆ ที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนมาประมวลเป็นองค์ความรู้ในรูปแบบที่เป็นลายลักษณ์อักษร การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่คนรุ่นต่อไป โดยการลงมือทำ รวมทั้งการประยุกต์ใช้ความรู้ คือ การใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ การจัดเก็บองค์ความรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาประกอบการตัดสินใจเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนน้ำอ่าง จังหวัดอุดรธานีในการทอผ้าขึ้นน้ำอ่างและการจัดการเครือข่ายเพื่อสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืน ข้อค้นพบในพื้นที่ศึกษา พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งเครือข่ายการทอผ้าที่เกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือ กลุ่มช่างทอผ้าที่มารวมตัวกันเริ่มต้นเพียง 5 ท่าน เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพการทอผ้าหลังฤดูกาลเพาะปลูก จากนั้นจึงชักชวนช่างทอผ้าท่านอื่นๆ ในพื้นที่ของตำบลน้ำอ่างมารวมตัวกันเป็นเครือข่ายการทอผ้า ซึ่งมีองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ่างให้การสนับสนุนการดำเนินงาน ลักษณะของเครือข่าย คือ

- เครือข่ายมีโครงสร้างที่มีลำดับชั้น มีการกำหนดประธานกลุ่ม เลขานุการ และเหรัญญิก ตลอดจนสมาชิกของกลุ่มช่างทอเชื่อมโยงกัน

- องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ เช่น ช่างทอตัวขึ้น ช่างทอตีนขึ้น ช่างจกตีนขึ้นด้วยมือ ช่างจกตีนขึ้นด้วยขม้น ช่างเย็บที่จะรวบรวมส่วนต่างๆ ของขึ้น ได้แก่ หัวขึ้นที่เป็นผ้าพื้นแดงหรือพื้นขาว ตัวขึ้นที่จะทอลายเอกลักษณ์ของพื้นที่ และตีนขึ้นที่ได้จากการจกเย็บเข้าด้วยกัน

- ความเข้มแข็งของเครือข่ายจะมีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด ช่างทอผ้าในพื้นที่ตำบลน้ำอ่าง มีความสนิทสนมคุ้นเคยกันผ่านเครือญาติ

- องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเองในการทำงาน

- ความสำเร็จขององค์กรเครือข่ายใช้ระยะเวลาในการบ่มเพาะความสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กรอย่างต่อเนื่องจนได้รับรางวัลกลุ่มพัฒนาสตรีของจังหวัดอุดรดิตถ์ การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน รวมทั้งการสร้างตลาดขายสินค้าอันนำไปสู่การสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชน

สามารถสรุปการมีส่วนร่วมของชุมชนน้ำอ่าง จังหวัดอุดรดิตถ์ในการทอผ้าขึ้นน้ำอ่างและการจัดการเครือข่ายเพื่อสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืน ความว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการสร้างเครือข่าย สำหรับการพัฒนาร่วมกันเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของเครือข่ายนั้น ต้องอาศัยความจริงใจในการดำเนินงานร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างลำดับขั้น การแบ่งงานกันทำตามความถนัดของแต่ละบุคคล การมีความสัมพันธ์ของบุคคลในเครือข่ายอย่างใกล้ชิด ตลอดจนการให้สิทธิแก่สมาชิกทุกคนในการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานและบริหารจัดการเครือข่ายด้วยตนเอง ความสัมพันธ์ในข้างต้นของเครือข่ายจะทำให้สมาชิกทุกคนเกิดความรัก ความหวงแหน และความเป็นเจ้าของต่อเครือข่ายที่ตนได้ร่วมสร้างขึ้น อันนำไปสู่การสร้างความยั่งยืนให้กับเครือข่ายในที่สุด

อภิปรายผล

1. ศึกษาการรวบรวมความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการจัดการความรู้การทอผ้าของชุมชนน้ำอ่าง จังหวัดอุดรดิตถ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ ความสามารถของชาวบ้านในท้องถิ่นเพื่อการดำเนินชีวิตในพื้นที่นั้น ซึ่งได้มาจากการใช้สติปัญญา ประสบการณ์ความรู้ที่สั่งสมมา

ผสมผสานกลมกลืนระหว่างศาสนา ความเชื่อ สภาพแวดล้อม การประกอบอาชีพ จนเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนนั้น ระหว่างการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น อาจมีการปรับ ประยุกต์ และเปลี่ยนแปลงจนเกิดเป็นความรู้ใหม่ตามสถานการณ์ทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อการตั้งถิ่นฐาน การประกอบอาชีพ การปรับตัว และแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต กล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น นับเป็นองค์ความรู้ที่มีค่ายิ่งสำหรับคนในชุมชน หรือแม้แต่สังคมไทยที่จะเกิดความรัก ความหวงแหนที่จะสืบสานภูมิปัญญานั้น ที่จะต้องตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการเรียนรู้และการอนุรักษ์ มีการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สืบทอดไปอย่างยั่งยืนและเป็นระบบ โดยการรวบรวม สร้างความรู้ จัดระเบียบ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประยุกต์ใช้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน รวมถึงการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง (จิตติยา เนตรวงษ์, 2563)

ที่มาของความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ความรู้เหล่านี้ (กรมควบคุมโรค, 2557) แบ่งเป็น

- ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์ หรือสัญชาติญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่างๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะในการทำงาน งานฝีมือ คือ การทอผ้าขึ้นตีนจก

- ความรู้ที่ชัดแจ้ง เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีต่างๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลน้าอ่างได้ทำการรวบรวมไว้

เมื่อพิจารณาการรวบรวมความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมการทอผ้าของชุมชนน้าอ่าง จังหวัดอุดรธานี พบว่า การรวบรวมความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เป็นการรวบรวมข้อมูลลายผ้าทอ กรรมวิธีการทออย่างเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลของชุมชน อันเป็นความรู้ดั้งเดิม คือ การทอผ้าขึ้นตีนจก โดยใช้ความรู้ที่มีอยู่และประสบการณ์ของบุคคล คือ ช่างทอผ้า เพื่อพัฒนานวัตกรรมที่จะทำให้มีความได้เปรียบเหนือฝ่ายตรงข้าม คือ ลวดลายใหม่ๆ การจัดการความรู้

ในลักษณะนี้สอดคล้องกับการจัดการความรู้ในลักษณะมีความรู้แล้วเอาไปจัดการ (Ryoko, 2002)

ส่วนการจัดการความรู้ของชุมชนน้ำอ่าง จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า มีการค้นหาความรู้ คือ ความรู้ในการทอผ้าขึ้นต้นจกต้องทราบ การจัดเก็บองค์ความรู้ คือ การจัดเก็บความรู้ที่ฝังลึกจากช่างทอผ้า มีการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร และการจัดเก็บองค์ความรู้ที่แบบเป็นลายลักษณ์อักษรโดยองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ่าง รวบรวมและจัดเก็บความรู้นั้น ต่อมาจึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ คือ การถ่ายทอดจากช่างทอผ้าสู่คนรุ่นต่อไปด้วยการให้นักเรียนโรงเรียนน้ำอ่างมาศึกษาวิธีการทอผ้า และการประยุกต์ใช้ความรู้ คือ การใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้การจัดเก็บองค์ความรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาประกอบการตัดสินใจเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ (Wisawakul, Samuttai, Srisuk, & Sarobol, 2019) ที่พบว่า การจัดการความรู้ นั้น ต้องมีกระบวนการ ประกอบด้วย การกำหนดความรู้ การแสวงหาและสืบค้นความรู้ การถ่ายทอดความรู้ และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ หากแต่ชุมชนน้ำอ่างยังขาดการติดตามและประเมินผลการจัดการความรู้

2. ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนน้ำอ่าง จังหวัดอุดรดิตถ์ในการทอผ้าขึ้นน้ำอ่างและการจัดการเครือข่ายเพื่อสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การมีส่วนร่วมของชุมชนน้ำอ่าง หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมทุกอย่างให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อให้เขาได้เป็นผู้ตัดสินใจทำงาน ลงมือทำตามที่เขาได้ตัดสินใจไปแล้วด้วยตนเอง เป็นการทำให้เขาได้ปฏิบัติตามความสนใจและความต้องการของเขา การที่เขาได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการนั้น จะทำให้เขามีโอกาสในการพัฒนาตนเองยิ่งขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เป็นการสร้างความรู้สึกมั่นใจในตนเอง อันจะมีผลต่อการปฏิบัติงานในด้านอื่นๆ และสร้างนิสัยรักในการทำงานร่วมกันและในการที่จะดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ต้องไม่แบ่งชั้นวรรณะ ต้องมาจากทุกชนชั้นในสังคม (สนธยา พลศรี, 2533)

การจัดการเครือข่ายเพื่อสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืน เกิดจากชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งเครือข่ายการทอผ้าที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือ กลุ่มช่างทอผ้ากับองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ่าง โดยมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์และความต้องการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้เกิดขึ้นแก่ช่างทอผ้าในพื้นที่ สอดคล้องกับการให้ความหมายของเครือข่าย คือ ขบวนการทางสังคมอันเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่ม องค์กร สถาบัน โดยมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์และความต้องการบางอย่างร่วมกัน มีการร่วมกันดำเนินกิจกรรมบางอย่าง โดยที่สมาชิกของเครือข่ายยังคงความเป็นเอกเทศไม่ขึ้นต่อกัน (เสรี พงศ์พิศ, 2548)

เมื่อวิเคราะห์ลักษณะของเครือข่าย (Aler, & Hage, 1993) ชุมชนน้ำอ่างมีลักษณะเครือข่ายช่างทอผ้า ดังนี้

1) เครือข่ายมีลักษณะเป็นโครงสร้างขององค์กรเครือข่ายที่มีลำดับชั้น มีการกำหนดประธานเครือข่าย เลขานุการ และเหรัญญิก ตลอดจนสมาชิกของกลุ่มช่างทอเชื่อมโยงกัน

2) องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ เช่น ช่างทอตัวขึ้น ช่างทอตีนขึ้น ช่างจกตีนขึ้นด้วยมือ ช่างจกตีนขึ้นด้วยขนเม่น ช่างเย็บที่จะรวบรวมส่วนต่างๆ ของชิ้น ได้แก่ หัวขึ้นที่เป็นผ้าพื้นแดงหรือพื้นขาว ตัวขึ้นที่จะทอลายเอกลักษณ์ของพื้นที่ และตีนขึ้นที่ได้จากการจกเย็บเข้าด้วยกัน

3) ความเข้มแข็งขององค์กรการร่วมกันเป็นเครือข่ายจะมีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด ช่างทอในพื้นที่ตำบลน้ำอ่างมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันโดยความสัมพันธ์ผ่านเครือญาติ

4) องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการตนเอง ในการทำงานร่วมกันในลักษณะแนวราบผ่านกระบวนการทางประชาธิปไตย หมายถึง การตกลงกันระหว่างของสมาชิกที่เป็นช่างทอผ้า

5) ความสำเร็จขององค์กรเครือข่ายใช้ระยะเวลาในการบ่มเพาะความสัมพันธ์ ศรัทธา ความไว้วางใจ เชื่อใจ ตลอดจนการสร้างกรอบทางความคิดเพื่อให้เกิดการดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กรอย่างต่อเนื่องจนได้รับรางวัลกลุ่มพัฒนาสตรีของจังหวัดอุดรธานี

ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง อิทธิพลของทุนทางสังคมในมิติ ด้านเครือข่ายสังคม สำนึกรักบ้านเกิดการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม (Jaidee & Girdwichai, 2019) ที่พบว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนของ จังหวัดสมุทรสงคราม เกิดจากพื้นฐานที่เป็นวิถีชีวิตของชุมชนมาตั้งแต่ดั้งเดิม คือ การใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย สงบ สันติ รมเย็นตามวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงตาม แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร แต่อย่างไรก็ตาม การพัฒนาอย่างยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้นั้น จำเป็นต้องมีเครือข่ายสังคมเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อน และกิจกรรมในการ ดำเนินการของเครือข่ายสังคมนั้น ได้แก่ การนำเอาองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น และ สืบสานดำเนินการสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ นำเอาสิ่งเหล่านี้ มาจัดการความรู้ เพื่อรวบรวมออกมาในรูปแบบของการถอดบทเรียน และนำเอาองค์ความรู้เหล่านี้ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันไป ดังนั้นการดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนใน จังหวัดสมุทรสงคราม จึงมีลักษณะของความเป็นพลวัตร ไม่หยุดนิ่ง มีความ เคลื่อนไหว ทั้งในรูปแบบของเนื้อหาที่นำมาจัดการความรู้ รวมทั้งกลุ่มเครือข่ายทาง สังคมที่หมุนเวียนเปลี่ยนผันกันเข้ามา ทั้งในรูปแบบของคนนอกที่เข้ามาศึกษา หาความรู้ รวมทั้งเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มเยาวชนเพื่อเรียนรู้วิถีที่ดี ของชุมชนและอนุรักษ์ดูแลให้วัฒนธรรมและองค์ความรู้เหล่านี้ อยู่คงทนสถาวรอยู่ ต่อไป

เมื่อพิจารณาการจัดการความรู้การทอผ้าขึ้นน้ำอ่าง จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า เกิดจากความต้องการ ของช่างทอผ้าที่เป็นคนในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจัดการความรู้บนพื้นฐาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ การทอผ้าขึ้นดินจก จากนั้นช่างทอผ้าจึงรวมตัวกันจัดตั้งองค์กร คือ กลุ่มทอผ้าของตำบลน้ำอ่าง เพื่อทำหน้าที่บริหาร จัดการและดำเนินงานของกลุ่ม โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ่างเป็นผู้ให้การสนับสนุนงบประมาณดำเนินการ และความรู้ในด้านต่างๆ เช่น การย้อมสีผ้าด้วยสีธรรมชาติให้ติดทนนาน การรวม

กลุ่มของช่างทอผ้านี้ ก่อให้เกิดการทำงานร่วมกัน สร้างความรัก ความสามัคคีในชุมชน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเอง รวมทั้งการสร้างเครือข่ายการพัฒนาในหมู่ช่างทอผ้าในพื้นที่ ตลอดจนสร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในด้านการทอผ้าขึ้นตื้นจกที่เป็นโอกาสให้เยาวชนและผู้สนใจเข้ามาศึกษา รวมทั้งการสร้างตลาดกลางตั้งชื่อว่า ตลาดน้ำไท-ยวน ที่วัดไชยมงคล เพื่อขายผ้าขึ้นตื้นจกและผลผลิตในท้องถิ่น อันนำมาสู่การสร้างรายได้ให้กับช่างทอผ้าและการพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1) ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดการความรู้ได้สำเร็จ การจะดำเนินการข้างต้นได้ ผู้นำชุมชนต้องได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนในชุมชนสามารถติดต่อประสานงานกับทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อขอความร่วมมือในด้านวิชาการ การตลาด การประชาสัมพันธ์และงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้า การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้ได้รับความรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผ้าขึ้นน้ำอ่า่ง ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ่า่งรุ่นต่อไป จึงต้องตระหนักถึงความสำคัญในการรักษาสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างหน่วยงานรัฐ ภาคเอกชนและชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการความรู้และการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

2) ในวัฒนธรรมองค์กรที่คตินั้น สมาชิกในกลุ่มต้องมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ที่จะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ ซึ่งบรรยากาศในการพูดคุยระหว่างสมาชิกของกลุ่มทอผ้าขึ้นน้ำอ่า่งนั้นมีความผูกพันกันเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงควรส่งเสริมและรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีของสมาชิกเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างยั่งยืนต่อไป

3) ในการบันทึกความรู้นั้น แม้ว่าสมาชิกของกลุ่มทอผ้าขึ้นน้ำอ่า่งจะเป็นผู้สูงอายุ หากแต่ องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ่า่งได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบันทึกความรู้เป็นลายลักษณ์อักษร หากแต่ช่องทางการเข้าถึงความรู้ยังอยู่ในวงจำกัด

จึงควรพิจารณาถึงการเผยแพร่ความรู้ในลักษณะของระบบฐานข้อมูลเพื่อให้คนรุ่นใหม่ หรือผู้ที่สนใจสามารถเข้าถึงความรู้ข้างต้นได้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2557). **คู่มือการจัดการความรู้**. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานจัดการความรู้.
- ฐิตยา เนตรวงษ์. (2563). แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการความรู้ด้วย
ไอซีที: จากห้องเรียนสู่ชุมชน. **วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ**, 221-229.
- สนธยา พลศรี. (2533). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานยกร
รัฐมนตรี. (2559, 29 ธันวาคม). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**.
ค้นจาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). **เครือข่าย**. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ข่าว 77 จังหวัด ไทยนิวส์. (2562, 2 ตุลาคม). **ข่าวภูมิภาค 77 จังหวัด**. ค้นจาก
https://web.facebook.com/localTnews/?_rdc=1&_rdr
- Aler, C., & Hage, J. (1993). **Organization working together**. California : Sage.
- Jaidee, K., & Girdwichai, L. (2019). The Influence of social capital: Social network, localism, philosophy of sufficiency economy and knowledge management; towards sustainable community development in Samut Songkram Province. **Journal of Research and Development Suan Sunandha Rajabhat University**, 8, 37-49.
- Ryoko, T. (2002). **The importance of leadership in knowledge management: Knowledge management for corporate innovation**. Tokyo : APO.

Wisawakul, N., Samuttai, R., Srisuk, K., & Sarobol, A. (2019). Strategic development for supportive the knowledge management for local wisdom of community enterprises Chiang Mai Province. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 12(2), 1323-1345.

สัมภาษณ์

บัวผา กำเงิน. (2562ก, 19 ธันวาคม). สัมภาษณ์. การจัดเก็บองค์ความรู้.

บัวผา กำเงิน. (2562ข, 19 ธันวาคม). สัมภาษณ์. การย้อมสีธรรมชาติ.

บัวผา กำเงิน. (2562ค, 19 ธันวาคม). สัมภาษณ์. ลวดลายผ้า.

ศรีทัด สีทอง. (2562ก, 19 ธันวาคม). สัมภาษณ์. การต่อชิ้น.

ศรีทัด สีทอง. (2562ข, 19 ธันวาคม). สัมภาษณ์. การถ่ายทอดองค์ความรู้.